

محمدکاظم اطمینان

**گفت و گویی مسمیمی با
فرج الله سلحشور**

بی تفاوت نباشید آی مردم! نسبت به مسائل فرهنگی

گیرای آن موضوع را نمی تواند پیدا بکند، تا همان را پرورش بدهد. در این گونه موارد، خود موضوع فی ذاته دارای جنبه های ارزشی بسیار بالایی است که از دید یک هنرمند غیرمذهبی و غیرمتخصص پنهان می ماند.

● یکی از دلایل موفقیت سریال «مردان آنجلس» فکر می کنید همین بود؟

بله؛ ما سعی کردیم تمام روایات و منابع تاریخی قابل اعتماد شیعه را مبتنا قرار بدهیم و بعد منابع مسیحی و یهودی را هم بررسی کردیم. از آن منابع، بخشی را که با منابع شیعی هماهنگی داشته، استفاده کردیم و داستان اصحاب کهف به وجود آمد. حضرت یوسف (ع) را هم داریم بر همین اساس الحمدلله کار می کنیم.

● حضرت عالی به علاقه خودتان در رابطه با کارهای مذهبی اشاره کردید. فکر می کنید اگر کسی در این زمینه ها بخواهد فعالیت بکند، فضا برایش باز هست و یا امکانات برایش مهیاست؟

- تا یک حدودی، همه زمینه ها و مشکلات حل نیست که بگوییم الان عرصه کاملاً باز است، وارد بشوید؛ ولی باید خود ما زمینه را مساعد کنیم.

● الان بزرگترین چالش در زمینه سینمای دینی چیست؟

- بیگانه بودن محیط هنر با این گونه آثار ارزشی. متأسفانه برخی مسئولین ما با هنر ارزشی و قرآنی فاصله دارند. یعنی چون ناخودآگاه ذهنشان در محدوده آثار غیر مذهبی فعالیت می کند. در محدوده آثار ارزشی و مذهبی و اصیل و استخوان دار کم می آورند. من دیدم مسئولی را که در مورد یک اثر مذهبی نظر می دهد، آدم با سواد و درستی است، ولی نظراتی که می دهد کاربرد ندارد.

در آثار مذهبی باید مذهبی زندگی کنی، مذهبی نفس بکشی، مذهبی فکر کنی و بنویسی، همه چیز باید مذهبی باشد. آن موقع مذهبی در می آید. یک ذره کم بگذاری، همانجا کمبود حس می شود. اگر یک ذره آدم درست و مذهبی فکر نکنند، مسائل زیادی پیش می آید.

آثار مذهبی نوشتن انصافاً کار ساده ای نیست. ما باید طی سال ها یک سری هنرمند با سواد تربیت کنیم. یک روز و دو روز و یک سال و دو سال نمی شود. یعنی از حالا بنا بگذاریم پانزده سال، بیست سال این ها در این وادی تلاش بکنند، آن هم در محیطی سالم، نه در محیطی آلوده و نه در محیطی که افکار ناباب در آن نفوذ دارد و مورد قبول است. ما باید برای یک آب زلال، بستر پاکیزه ای را تدارک ببینیم. باید یک جوی سیمانی که آن را از جوی های آلوده جدا کند ایجاد کنیم. حال این جوی باید حراست بشود. بعد باید هرچه آب پالایش شده داریم در این جوی آب پرریزم. به حجم آن اضافه کنیم، نه آنکه به حجم آلوده اضافه کنیم. ما الان داریم این کار را می کنیم. هرچه هنرمند مذهبی داریم وارد عرصه هنر می کنیم؛ مثل اینکه آن آب زلال را وارد آب آلوده بکنیم.

اشاره:

مصاحبه ای که در پیش رو دارید تنها گزیده ای از صحبت های ما با کارگردان متعهد کشورمان حاج فرج الله سلحشور است.

در یک صبح زمستانی به اتفاق دو نفر از دوستان هنرمند آقایان سیدمحمدباامیری و سیدجواد شرافت میهمان جناب آقای سلحشور در دفتر کارشان بودیم. صحبت های ما با او به درازا کشید ولی او با حوصله تمام به همه پرسش های ما پاسخ داد و این درحالی بود که در آن ایام تا به امروز که شما این مصاحبه را می خوانید، ایشان سخت مشغول تهیه و ساخت سریال حضرت یوسف (ع) هستند، این سریال که پس از تجربه موفق ساخت سریال اصحاب کهف (مردان آنجلس) توسط جمعی از هنرمندان کشور بازی می شود اکنون در مرحله پیش تولید قرار دارد. دقت، وسواس و تلاش جناب آقای سلحشور در ارائه صحیح یک اثر هنری مذهبی جای بسی خوشحالی و امیدواری است.

فرج الله سلحشور نیا، متولد سال هزار و سی و دو سی و یک در شهر قزوین و صاحب ۴ فرزند می باشد و تا کنون در کنار مجموعه تلویزیونی مردان آنجلس، ۶ اثر سینمایی را نیز در کارنامه هنری خود جا داده است. حضور موفق او در عرصه گویندگی و بازیگری از دیگر امتیازات ایشان است. توفیق بیش از پیش این کارگردان و نویسنده متعهد کشورمان را از خداوند متعال خواهیم خواست.

● چه انگیزه های شما را به عنوان یک فیلم ساز، به سمت موضوعات دفاع مقدس و رخداد های تاریخ اسلام کشانده است؟

- من گمان می کنم همه امور در چارچوب مذهب، هویت، معنا و ارزش پیدا می کند و قابل عرضه و تأمل و تعمق می شود. اگر مکتب را کنار بگذاریم، ابعاد منفی مسائل قطعاً بیشتر از ابعاد مثبت آن خواهد بود.

● با ارزش ترین کارها در حوزه مذهب انجام می شود. حساسیت این حوزه قطعاً خیلی بیشتر از حوزه های دیگر است. اگر اشتباهی در آن صورت بگیرد نسبت به حوزه های دیگر اشتباه فاحش تری خواهد بود. به قول معروف قله هرچه رفیع تر باشد، دره اش عمیق تر است. چکار باید کرد؟

- به نکته بسیار با اهمیتی اشاره کردید. در عرصه آثار مذهبی معمولاً کسانی که وارد می شوند، آن بازدهی لازم را ندارند. علت آن همین مطلبی است که مطرح کردید. قله رفیع است و نیاز به شناخت و ایمان دارد. نیاز به شعور و علم دارد. این ها اگر در کنار یکدیگر جمع نشود، آدم موفق به خلق هیچ اثر دینی مطلوب نخواهد شد. ضمن اینکه در عرصه هنر، تجربه و تکنیک و تخصص هم بر این عوامل اضافه می شود. در عرصه هنر یک فوت های کوزه گری وجود دارد که بدون آن ها به نتیجه مناسب نمی توان رسید. گاهی هنرمند بروی داستان زندگی بزرگواری با موضوع مذهبی کار می کند، ولی جذابیت ها را در خارج از آن موضوع جستجو می کند. مثلاً رفته سراغ زندگی سلمان یا اباذر، در خود زندگی اباذر جذابیتی نمی بیند، هی دنبال این می گردد که ببیند یک چیز مثل عشق، بزن بزن، آرتیس بازی چاشنی آن بکند تا جذاب بشود. جذابیت های موجود در آن موضوع و نکته های

فط پیوند

رابطه تنگاتنگ با مذهب نداشته باشند؛ اگر از نظر معنوی و اخلاقی و ایمانی روی خودشان کار نکرده باشند، این عرصه را برایشان خطرناک و مضر می‌دانم.

● نظراتان در مورد نسل سومی‌ها چیست؟

- راستش من این کلمه نسل سومی‌ها را مثل کلمه راستی‌ها و چپی‌ها وارداتی می‌دانم. می‌خواهند به شکلی جدایی بیندازند بین قشر عظیمی از جامعه و گذشته این انقلاب و مردم. می‌خواهند بگویند این‌ها نسل جدیدی هستند؛ خواسته‌های جدیدی دارند؛ ویژگی‌های خاصی دارند؛ در حالی که وقتی با آن‌ها صحبت می‌کنیم، می‌بینیم که این‌ها هم همان پاکی و صداقت و صمیمیت را دارند. وقتی آدم با آن‌ها ارتباط درست برقرار می‌کند، با شما راه می‌آیند، دوست می‌شوند. این‌جوری نیست که همیشه با هم تضاد داشته باشیم، یا در چالش باشیم، یا اختلاف داشته باشیم؛ نه، این‌جوری نیست. اگر به این معنا که بگوییم نسل سومی‌ها نسل جدیدی هستند که با گذشته فاصله بینشان افتاده، نه من این را قبول ندارم. اما اگر به این معنا که تحولات موجود در دنیا یک سری نیازها را در جامعه معاصر ما ایجاد کرده که باید به این نیازها توجه بشود، این را قبول دارم. به نظر من نسل موجود، خیلی با هوش‌تر و پرسرتر از نسل گذشته است و این شعور و این هوش و استعداد، امتیازی مثبت است، نه منفی. در حالی که دارند از آن به عنوان عامل تخریب یاد می‌کنند. می‌کنند بگویند که این نسل اهل مبارزه با گذشته است. از ویژگی‌های این نسل می‌توان استفاده بهینه کرده که متأسفانه ما استفاده درستی از آن نمی‌کنیم.

● به عنوان حرف آخر اگر مطلبی دارید، بفرمایید؟

- حرف آخرم این است که از بیننده‌ها و شنونده‌ها و خواننده‌ها التماس دعا دارم. غیر از اینکه در حق ما که نیازمندیم دعا کنند، التماس دعا به شکل توقع هم هست. حداقل از مردم توقع داریم نسبت به مسائل فرهنگی بی‌تفاوت نباشند. یک شکل امر به معروف و نهی از منکر عکس‌العمل مردم نسبت به آثاری است که تلویزیون و سینما پخش می‌کند. اگر اثر خوب را از تلویزیون دیدند، ترویج کنند. با طومار، با تلفن بگویند به مسئولان؛ تا هم رهنمودی به مسئولین داده باشند در نوع سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی آینده‌شان، هم هنرمند را در ادامه راهش تشویق کرده باشند. به عکس اگر یک اثر مستهجن و مخرب دیدند، سکوت نکنند. غذای روح از غذای جسم خیلی واجب‌تر است. صحبت من این است که آی بیننده‌هایی که این مجله را می‌خوانید! نسبت به برنامه‌های فرهنگی، برنامه‌های تلویزیون بی‌تفاوت نباشید. واکنش مناسب نسبت به برنامه‌ها نشان بدهید.

● از شما سپاسگزاریم که این فرصت را به ما دادید.

- من هم از شما ممنونم و برایتان آرزوی توفیق و سعادت می‌کنم.

هرچه هنرمند مذهبی داریم وارد عرصه هنر می‌کنیم؛ مثل اینکه آن آب زلال را وارد آب آلوده بکنیم.

● آزادی چیست؟

- محدوده‌ای است که خداوند برای بشر تعیین کرده است. خارج از آن محدوده بی‌بندوباری و افسارگسیختگی است.

● یک شعری که بیشتر شما را تحت تأثیر قرار داده چیست؟

- شاعر سر رانمی‌دانم، ولی خیلی این شعری من تأثیر داشته است:
الهی آتش عشقم به جان زن
در آن آتش دلم پروانه سان زن
چو شمعم برفروز از آتش عشق
شر زان شعله‌ام بر استخوان زن

● کدام شخصیت بیشترین تأثیر را در زندگی شما داشته است؟

- طبیعی است که امام حسین (علیه السلام). ده یا یازده ساله بودم که شدم نوحه خوان امام حسین (علیه السلام). ترکی و فارسی شعر می‌خواندم. هم برای ترک‌ها هم برای فارس‌ها. امام حسین (علیه السلام) هیچ‌وقت در زندگی‌ام کم‌رنگ نشده، چه برسد به اینکه خدای نکرده فراموش بشود.

● مهمترین دغدغه شما در حال حاضر چیست؟...

مهمترین دغدغه من دغدغه فرهنگی در جامعه است. به یکی از مسئولین رده بالایی مملکت یک روز عرض کردم که شما اگر تمام کارهای دنیا را برای این مردم انجام بدهید، ولی این مردم فرهنگشان رشد نکنند، قدر زحمات شما را نخواهند دانست.

● پسر شما طلبه است، آیا شما پیشنهاد می‌کنید

که ایشان و اطرافیان وارد عرصه سینما شوند؟
- الان «بصیر» در قم دارد فیلم‌نامه نویسی می‌خواند. من هم تشویقش کردم. من اشکالی در این نمی‌بینم که یک کسی که هیئت باشد و اهل علم باشد و روی خودش کار بکند، بیاید، در عرصه فیلم‌نامه‌نویسی فعالیت بکند. اما اگر بچه‌های من

● کارگردانی مثل شما که دغدغه کارهای مذهبی دارند، قطعاً به مسئله شرعی خیلی بیشتر توجه می‌کنند. کلاً فلسفه کاری‌شان هم شاید همین باشد. بحث روابط زن و مرد را در کار چه می‌کنید؟ بین مردم به صورت شوخی درآمده که انگار بازیگران در فیلم‌ها و سریال‌ها محرم همدیگر می‌شوند. یک کارگردان مذهبی چکار می‌تواند بکند؟

- ما نهایتاً فقط بتوانیم به مردوزن توصیه بکنیم که محدوده‌های شرعی را حفظ بکنند که خانم آرایش نکن، لباس ناچور نپوش، آقا شما نگاه نکن. موقع بازی کردن مستقیم توی صورت همدیگر نگاه نکنید. با یک مقدار انحراف اطراف همدیگر را نگاه بکنید. یا آنکه موقع انتخاب کسانی را انتخاب بکنیم که موجه‌تر باشند؛ ولی با همه این‌ها این نگرانی وجود دارد که پنهان از دیده ما یک سری خلاف شرع‌هایی رخ بدهد. آنچه را ببینیم، مانع می‌شویم و اگر نبینیم تکلیفی بر گردن ما نیست.

● یعنی ما با کمبود شدید بازیگران متعدد مواجه هستیم؟

نه، یک سری هنرمند‌های بچه مسلمان هستند که انصافاً بچه‌های خوبی هم هستند و به این مسائل هم مقید هستند و رعایت هم می‌کنند. کم هستند، ولی هستند.

● به نظر شما بازیگران غیر مذهبی چقدر می‌توانند در ارائه نقش‌های مذهبی موفق باشند؟

... در بعضی فیلم‌ها می‌بینیم که طرف خودش همه کاره است. می‌رود در سینما با آرایش آن چنانی بازی می‌کند، بعد می‌آید توی تلویزیون مثلاً می‌خواهد حجاب را ترویج دهد. معلوم است تأثیر چندانی ندارد...

البته الحمدلله ما یک سری هنرمندان مذهبی خوب داریم که در آثارمان سعی می‌کنیم از همان‌ها استفاده کنیم. بچه‌های مومن و معتقدی هستند و مراعات می‌کنند. یکی از علت‌های انتخاب بچه‌های مذهبی و متعهد این است که حرف از لاشان بلند می‌شود. رطب خورده منع رطب کی کند؟ این حقایق را سعی می‌کنیم عمل کنیم؛ یعنی کسانی را به کار بگیریم که با موضوعات مذهبی خیلی بیگانه نباشند.

● آیا شده است که یک هنرمند به خاطر بازی در نقشی متحول شود؟

بله، گفتم که مجرای سالم را ما باید ایجاد کنیم. اگر موفق شدیم مجرای آلوده را با فیلتر پالایش کنیم، آن را هم به حجم مجرای سالم اضافه می‌کنیم. بله، هنرمندانی هستند که قابل جذبند. انسان‌های وارسته و رشید و با شعوری هستند. این‌ها را می‌شود جذب کرد. این‌ها در محیط سالم که قرار بگیرند، تحت تأثیر قرار می‌گیرند. آدم می‌بیند که خودش را دارد اصلاح می‌کند و سعی می‌کند که از فضای موجود تأثیر بگیرد.

● شما اهل ورزش هم هستید؟

معمولاً ما اگر نرمش نکنیم، نمی‌توانیم روی فرم بمانیم، در حد نرمش نیازمان است.

